

TRUMANOV POSEBNI POSLANEC na Kitajskem, gen. A. C. Wedemeyer, je poslal o svojih doživetjih tako poročilo, da ga naša vlada ne bo dala še v javnost, češ, da bi to ne koristilo naši politiki na Kitajskem, ne Čiang Kaišekovi vladi, katero podpiramo. Radio-komentar Drew Pearson je dejal v radiu, da je Wedemeyerjevo poročilo sicer takšno kot njegovih prednikov—namreč da je Čiang Kaišekov režim brezupno korupten, njegova armada demoralizirana in da je v čezdalje večji inflaciji vžle naši pomoči, v vojni s komunisti pa je večkrat tepena kot pa zmagovita.

Ali bo Italija mogla ostati ekonomsko v ameriškem bloku?

De Gasperi zelo preplatuje ameriški premog. — Italija prezira surovino, ki jih je zanjo v vzhodni Evropi in na Balkanu v izobilju

Ali se Italija pripravlja s pridruženjem v Marshallov načrt v svoj ekonomski hara-kiri? Ali ekonomsko sploh spada med zapadne sile? Kaj more ona visoko razvitim industrialnim deželam sploh prodati, ako ne more niti tekmovali z njimi? In od koga druga naj kupuje in komu naj prodaja, da bo postala solventna?

Odbijanje ekonomskih zvez z vzhodom

Poročevalec Thomas F. Reynolds, ki pošilja iz Rima in drugih krajev Italije depše čikaškemu "Sunu" in drugim Marshall-Fieldovim listom pravi, da je de Gasperijska vlada s svojo večino v zbornici sedaj oslonila Italijo popolnoma na Marshallov plan. Ampak omenjeni poročevalec ugotavlja, da tako ne bo moglo zmerom iti. Ameriška direktiva podpora Italiji je skoro že izčrpana. Dolarjev za nakupovanje potrebščin v Ameriki in v drugih deželah, katere ti ne prodajo ničesar razen za solidno valuto ali pa za izmenno enako vrednega blaga, ima Italija kvečjemu še do konca decembra.

Zed. države so v prizadevanju, da ohranijo Italijo za konservativizem in cerkev, potrošile že stotine milijonov dolarjev v gotovini in še veliko več v materialnih dajatvah.

Vendar pa je ta zveza, kar se gospodarskih vezi med Italijo in Zed. državami tiče, nenaravna. Kajti naravni trg Italije so bile njene sodele na jugovzhodu in vzhodu in deloma Avstriji, Turčiji in Afriki. Iz teh krajev je dobivala cene surovine in prodajala svoje izdelke po prilično visoki ceni. Sedaj je vzhodu in jugovzhodu obrnila hrbet in se obesila Ameriki na vrat in s tem na naše davkoplačevalce.

Nezmagljive obveznosti Dočim se je predvojna Italija, bodisi pred prvo pa do te vojne držala več ali manj v solventnosti, ji to v njenih sedanjih gospodarskih zvezah ne bo mogoče.

Amerika, neglede kako se bi trudila zavezati širjenje sovjetskega komunizma, ne bo mogla vzdrževati teh šestnajst dežel svojega bloka v zapadni Evropi morda niti šest let. One so prvotno po dolgi posvetovanjih med sabo izjavile, da potrebujejo iz Amerike v prihodnjih petih letih 25 do 29 milijard dolarjev podpore in posojil. Naši vladi se je zdela ta vsota previsoka. Predlagala jim je, da naj jo znižajo in se same bolj potrudijo izmenjati materialna sredstva med sabo, ako hočejo naglo v rekonstrukcijo in se postaviti na svoje noge. In pa da naj zvišajo produktivno moč svojih delavcev. Ta je baje zelo nizka posebno v Italiji in v Franciji, pa tudi produktivna moč angleških delavcev je znatno nižja kakor ameriških, posebno še v premo-govniški industriji. Marshallov načrt je torej zidan bolj na domnevah in špekulacijah kot pa na realnostih.

Bodočnost Italije velik vprašaj
Iz teh razlag torej vidimo, da tudi če ameriški dolarji, ameri-

Nadaljevanje na 5. strani.)

Kaj stori kongres z inflacijo in draginjo?

Predsednik Truman je pozval vodilne kongresnike republikanske in demokratske stranke predse in jim dejal, da ker oni izrednega kongresnega zasedanja to jesen nočejo sklicati, se je poslužil svoje ustavne pravice on in ukazal poslanecem ter senatorjem svezne zbornice priti na izredno zasedanje, ki se prične 17. novembra.

Oboji so se jezili, kajti izredno zasedanje kongresa se prične šele v januarju in do takrat bi imeli ti ljudje dovolj časa agitirati za ohranitev svojih mest v zveznem kongresu, nekateri izmed njih, posebno senator Taft, pa se potegujejo za predsedniško službo. Pa jim je Truman, kot kak strog učitelj, zabijal: "Vaše mesto je v kon-

Svetovno delavstvo še vedno brez efektivne internacionale

Edina delavska internacionala, ki res deluje, je sedanja mednarodna zveza strokovnih unij. V nji so tudi sovjetske unije, dalje angleške, francoske in ogromna večina drugih po svetu. Iz Zed. držav so ji pridružene le unije CIO in vse važnejše zveze iz latinske Amerike.

AFL je v duhu Trumanove doktrine v boju proti tej internacionali, češ, da bi "takozvane" unije iz "totalitarnih" dežel, predvsem iz Sovj. unije, ne smele imeti mesta v nji. Vsled teh intrig se ta nova delavska strokovna internacionala še ni razvila do tiste moči in veljave, ki ji bi po zakonih mednarodne delavske solidarnosti pripadala. Primanjkuje ji namreč solidarnosti.

Pred tedni je v svet šinila vest o sestanku zastopnikov devetih komunističnih strank, izmed katerih sta bili zastopani samo dve iz Marshallovega zapadnega bloka, namreč francoska in italijanska stranka. Ostalih sedem, všteti rusko, je bilo iz sovjetskega bloka.

Manifest, ki so ga izdale, ni pozivljaj proletariata v svetovno revolucijo, kot ga je manifest kominterne ob njenem postanku. Ni klical v nasilna dejanja temveč v glavnem v boj proti imperializmu in za mir ter za socialno preuredbo sveta v duhu ljudske — ne kapitalistične demokracije. Teh devet strank je ustanovilo informacijski biro komunističnih strank, s sedežem v Belgradu v Jugoslaviji.

Na trditve, da je to obnovev kominterne, je komunistični tisk po svetu odgovarjal, da to ni res — in en list v Moskvi je ugotovil, da bi to bil korak nazaj, oni pa hočejo naprej. Vseeno, informacijski urad komunističnih strank je tu in gotovo je, da je to ob enem trdnjša internacionala kot pa ona delavskih unij, ker je solidarna.

Vsled ustanovitve tega urada so socialisti v nekaterih deželah pritiskali za čimprejšnjo obnovev njihove pokojne internacionale. Zanje so se posebno ogrevali nekateri francoski socialistični vodje in pa vodje tistih socialističnih skupin, ki so vsled svojega nasprotovanja za sodelovanje s komunisti ostali v manjšini in se ločili. Taka socialistična skupina, ki se je ločila od stranke, je Saragatova v Italiji, ona na Češkem in pa nekaj "zamejnih" skupin.

Angleška delavska stranka je proti obnovev socialistične internacionale. Zadoštuje ji socialistični informacijski biro, ki so ga ustanovili pred letom. Laboriti bi namreč za tako obnovo morali prevzeti glavno odgovornost, ki jo nočejo. Ramadierjeva stranka v Franciji nazaduje in se pomika iz leve proti desni. Belgijska je konservativna. Malo bolj radikalna je nizozemska, danska stranka je zmerna, in isto se lahko reče o švedski. Norveška je smatrana za levitarsko in pred leti je spadala v kominterno, a se je ločila od nje.

Skoro povsod po svetu se družabni sloji sedaj osredotočajo v dva ekstrema. To dokazujejo volitve, n. pr. v Franciji in Italiji, in pa civilne vojne, n. pr. na Kitajskem. Vse, kar deluje za preobrat neglede na sredstva, se obrača k Moskvi. Konservativci, ki so za status quo, iščejo zaščite v Washingtonu.

Takozvana srednja pot je izhujena in je izgubila vrednost. Oni, ki se vztrajajo na nji, imajo v svojih naporih čezdalje večje težave in timmanj uspehov.

Veterani hočejo gotovino za bonde

Do 7. oktobra so veterani druge svetovne vojne zamenjali odpustitvene bonde v toliko množini, da presega polovico. Vladni

uradniki menijo, da se bo večina tega denarja potrošila "čez praznike", mnogi veterani pa so prisiljeni, da vnovčijo bonde radi potrebe vsled neznosne draginje.

Celo glasilo Wall Streeta priznava, da smo v "draginji"

Letos bo ameriško ljudstvo potrošilo za hrano približno 35 milijard dolarjev. Tako ugotavlja "Wall Street Journal", ki je glavno glasilo ameriških finančnikov. To je šest milijard več kot leta 1946.

V dobi 1936-39 je nas stal živč le okrog \$13.8 milijard letno. Ko pa smo bili na dnu depresije, je naše ljudstvo potrošilo v grocerijah in mesnicah samo 11 milijard dolarjev letno.

So v omenjenem listu še drugi važni podatki. V inflaciji po prvi svetovni vojni je ljudstvo potrošilo za živila povprečno \$17.4 milijarde dolarjev, ali drugače rečeno, za iste potrebščine je bilo treba takrat plačati komaj polovico toliko kakor sedaj.

Danes, ko imamo spet — če ne prisilno saj moralno primorano pritrjevanje, se cene potrebščin še vseeno dvigajo in pa dobički spekulativov. Stvar je neznosna — to je v svojem govoru po radiu priznal tudi predsednik Truman. Naj hrani-mo z živili, je nam priporočil.

In restavracijam pa, da naj znižajo porcije in da naj ne servirajo mesa ob torkih in pet-utorkih in jaje ob četrčkih.

Izkazalo se je, da je bil ta novi "prostovoljni" način le nova stopnja v podražitve živil. Posebno je to bilo in je udarec za tiste, ki obedujejo v restavracijah. Teh je na milijone v tej deželi. Ne dobe kruha (v mnogih restavracijah ti ga dajo le, ako ga "izrecno" zahtevaš, in ne dajo ti masla, če ne vprašaš zanj — a računajo pa ti oboje vseeno...)

Vse ameriški gospodarski aparati se slika na temelju pohlepa po profitih. Čimvišji temboljše — za lastnike. A delavska raja tega menda vendar ne bo zmerom tako udano trpela.

In kaj pa unije — mar ne bodo zmnožne ničesar storili za ohranitev našega toliko proslavljenega življenjskega standarda? Izgleda da ne — ker so — če tudi se dušajo proti Taftovemu Hartleyjevemu aktu, vendarle za sistem, ki je omenjeno postavlo uveljavil in pa ker se gnjavijo zoper namišljeni in izmišljeni komunizem, namesto da bi se lotili borbe za odpravo vzrokov, radi katerih se nas vse te socialne nadloge drže kot klošč.

Tudi kongresniki občutijo draginjo

Člani kongresa, zlasti tisti, ki potujejo po deželi kot člani preskovanjalnih odsekov, so se prepričali na lastne oči, da so cene zbežljale daleč nad kupno močjo ljudstva. Vlada jim plača \$6 na dan za potne stroške, oni pa trdijo, da ta vsota niti zdaleč ne krije njihovih potreb. Nekateri pravijo, da jih stane do \$20 na dan za prenočišča in hrano ter druge osebne stvari. Razume se, da poleg omenjene vsote člani kongresa prejema jo redno mesečno plačo in \$15c voznine na miljo.

cijo OPA je bilo odpravljeno. Ali so se obetanja Tafta in njegove republikanske demokratske reakcionarne vešine uresničile? Ali se je zgodilo tako kakor je obetala svezna industrija in trgovska komora?

Gospodinj in vsakdo, ki kaj kupuje, vedo drugače. Ne smemo presreti, da so kongresniki in senatorji večinoma vsi udeleženi v raznih industrijah, da imajo svoje ljudi na žitnih borzih, da so mnogi v sorodstvu z mesarskimi in drugimi trustjani — in potemtakem nam je lahko jasno, da nam ne morejo taki ljudski zastopniki dati drugega kot še večjo inflacijo, še večjo draginjo in na to pa nov polom, kot smo ga dobili leta 1929.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Manchester Guardian je svetovno znan angleški dnevnik liberalnih nazorov. V svojem nedavnem uvodniku se ne more načuditi, kako more zrela demokracija dežela, kot so Zed. države, uganjati — komedijo s preskovanjem članov filmske kolonije v Hollywoodu. Kongresni odsek za "un-American activities", ki zasleduje filmske zvezde in filmske magnate glede "komunističnih aktivnosti" v glavnem mestu kinematografske industrije, ne bo napravil na evropsko javnost s takim bavovom nikakega vtisa, niti si ne bo "naš način življenja" s to burko pridobil na privlačnosti. Tako ugotavlja omenjeni list.

Agencija Reuther je 22. oktobra poročala iz Beograda, da je Tito bolan. Čudno bi to ne bili. Saj je do kraja obremenjen in mednarodni spletkarji udarjajo samo še po Stalinu bolj kot po njemu. Seveda mlatijo z druge strani tudi po našem Trumanu, a on živi v bolj ugodnih okoliščinah, v deželi, v kateri vojna ni prav nič loma-stila. Iz vojne smo prišli ne le zmagoviti temveč tudi v stanju pomagati našim zaveznikom. In zaveznici je bila tudi Jugoslavija. Toda pomagamo na vso moč in z vso hitrico rajše Italiji, ki je pustošila in morila po Jugoslaviji, kakor pa slednji. Sploh Jugoslaviji nočemo prodati potrebščin niti za čisto zlato. In to radi tega, ker se je poslovala od "našega načina življenja". Wall Streetu se je smrtno zamerila, ker je odpravila privatni kapitalizem. In naša vlada ter Wall Street sta zopet dvojčka, kar ugotavlja v svojem tisku celo čikaški multimilijonar Robert R. McCormick.

Živčni vojni med USA in USSR ne bo še konca. Ameriški tisk in radio mlatita po Sovj. uniji po 24 ur na dan. A tudi v medvedovi deželi delajo po tri šhte. Dopsnik Literarne gazete v Moskvi pravi, da se je Boginja svobode v newyorški luki obrnila, ker noče več gledati čezdalje večjih nagnusnosti, ki se gode v Zed. državah. Eden najbolj znanih sovjetskih pesnikov po opisuje rusko bojišče, po ka-

terem leže na gosto posejani ubiti sovjetski vojaki in med njimi so kosi prezerviranega ameriškega mesa, ki so ga raznesle iz kositernih kant med vojake sovražne bombe. Ta prizor je predočen tudi v ilustraciji, z napisom "naše žrtve in njihove..." Američani namreč te datjave v živilih, kot vse druge datjave Rusiji sedaj neprenehoma očita jo. Radi Trumanove vojne napovedi komunizmu se ta boj bolj in bolj povečuje.

Čile je izgnala dva jugoslovanske diplomate iz svoje dežele in jugoslovanska vlada je pretrgala vse stike z republiko, ki jo je definirala za dekle tujih rudniških baronov in za mario-neto imperialistične sile (nedvomno Zed. držav). Nato je pretrgala diplomatske stike z Rusijo Brazilija. Tudi tu imajo prste vmes — glasom trditve iz Beograda, ameriški industrialni in diplomatični glavarji, ki so pravi gospodarji nad brazilsko vlado. Takoj nato je prišlo "verjetno" poročilo, da bo Braziliji sledila tudi Argentina in nato vse latinske republike. Toda Virginia Prevett poroča v čikaškem Sunu, da se predsedniku Argentine, Juanu D. Peronu, ne bo mudilo s prelomitvijo. Peronovo mnenje baje je, da če prekinejo diplomatske zveze z Rusijo Zed. države, potem bo temu sledila tudi Argentina. Nekaj kljubovanja ima Trumanova doktrina torej tudi v reakcionar-ni, ultrakatoliški latinski Ameriki. Ampak kakor večina drugih latinskih vlad, je tudi argentinska dovzetna podkupljivosti. In iz Zed. držav potrebuje v svojem petletnem načrtu "na upanje" veliko različnega blaga.

De Gasperijska vlada in zbornica od časa do časa omili postavlo, ki zavira bivšim fašistom povračanje v vladne službe, kakršne so imeli pod Mussolinijem. Vlada se izgovarja, da ji je potrebno "popuščati v pomirjenju dežele". Samo še okrog 3000 fašistov je v ječi zaradi zločinov, ki so jih izvršili v fašistični službi. Ob proglašenju Italije za republiko jih je konservativna vlada izpustila 6,000 na svoboda opisuje rusko bojišče, po ka-

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Joško Oven razpravlja na drugi strani o vprašanju, kako čimuspješneje pomagati Proletarcu k sredstvom za kritje obveznosti in znova priporoča, da bi se v ta namen priredile zabave, ali priredbe s koncertnim, ali pa varijetnim sporedom, v vseh tistih naselbinah, v katerih ima ta list dovolj naročnikov in prijateljev in uspešno izvršitev takega podvzeta. S temi načini, največ z banketi in z govorniki na njih si pomagajo posebno naši angleški liberalni in delavski listi, pa tudi delavska glasila tujerodcev.

Stvar bi bila gotovo uspešna tudi za nas. V ta namen se bomo obrnili na naše zastopnike in druge delovne prijatelje Proletarca, kaj oni mislijo o tej ideji. Na ta način bi si dobili dohodkov na zabavi, nekaj v tiskovni sklad in pa s pomočjo navzočih agitatorjev in navduševalnih govornikov tudi novih naročnikov.

Kolona Anne Benigerjeve, "Naše aktivnosti", pogrešamo že par tednov. Pravi, da počta, ki jo prejema, je razveseljiva, bodisi za Koledar kakor za list. Želi pa za v kolono tudi kaj vzpodbudnih pisem, priporočil, ali pa tudi kritike, da ne bodo "Naše aktivnosti" zgolj številke.

Seznam prispevkov v Tiskovni sklad in Listnica uredništva je v tej številki.

Naš nekdanji sodrnik Am. druž. koledarja, Tone Seliskar, piše o stanju delavstva v njegovi deželi pred II. kongresom Osvobodilne fronte v Sloveniji.

Spis SANŠovega tajnika M. K. Kuhla, "Molčete ljudstvo govori", je prišel na vrsto v tej številki.

Ali se delavske internacionale v nekdanji obliki že kdaj obnove? Čitajte članek na prvi strani, in uvodnik na drugi strani o soc. stranki in ostalem delavskem gibanju v Zed. državah.

Ali bo Italiji mogoče vztrajati gospodarsko v Marshallovem načrtu in koliko časa? Odgovor na prvi strani.

stvu le pesek v oči, da ne bi mi
slilo na domače pijavke. Kake
da ta masa tega krika ne zapo-
pade, to mi nikakor ne gre v

PRIPovedni DEL

VLADIMIR NAZOR:

BERAČ

(Konec.)

Korakal sem vstric z njim. Čutil sem, da se dviga nekaj iz moje notranjosti in sili ven. V grlu me je dušilo; glas mi je drhtel. Vedel sem, da govorim bolj samemu sebi kakor pa njemu, toda nič več se nisem imel v oblasti.

— Peter! Mnogo, mnogo je ljudi na svetu, ki bi se tudi iz moje obleke norčevali; tudi moja hrana bi se jim zagnusila; dejali bi, da je stanovanje koliba ali pesjak. Tudi v mojih očeh je na svetu mnogo ljudi, od katerih bi se vsako darilo zdelo kakor miloščina. Miloščina pa, ki samo ponižuje in žali, bi bila tudi vsaka njihova beseda, za katero bi mislil, da mi jo mora reči. Tudi jaz sem brezdomec, potepuh in samotar. Prav po tem bi me bil lahko spoznal, ker te samo gledam in molčim...

Vlekel se je po poti, še teže dihal in močnejše strgal z nogami. Roke je tiščal v žepu in od časa do časa je skomizgnil z rameni; sam nisem vedel, ali me razume, ali me obsoja, ali pa se samo jezi na zvok besedi, ki jih ne razume prav. Mene pa se je lotevalo neko bolno navdušenje. Čutil sem potrebo, povedati vse do konca. Ko da sem spoznaval šele sedaj, kaj sem prav za prav.

— Peter, eden tistih sem, ki samo opazujejo, čutijo, sanjajo. Z odprtimi očmi sanjam čudne sanje in jih pogosto mečem na papir. Pišem. In te sanje so vse, kar premorem. Saj sanje so v resnici edino bogastvo vseh nas siromakov. Bogati ljudje, tisti, ki drugim dajejo miloščino, ne živijo od sanj kakor mi. In ljudje, ki so bogati, tudi ne potrebujejo sanj, ker so močni. Vem, da imas tudi ti svoje sanje, pa čeprav so motne in nedolžne. Tudi ti ne hodiš zastoj po gozdovih in po cestah in pijes vode iz studenca, počivaš pod drevesom... Peter, brat, nikar ne bodi tak z menoj. Ne glej moje obleke. Nisem izmed tistih, od katerih ne moreš ničesar sprejeti, ne da bi se čutil ponižane. Tudi jaz sem berač kakor ti.

Medtem sva prišla na cesto. — Peter, pojdi z menoj. K meni je bliže. Pokazal mi je hrbet: krenil je proti svoji kolibi. Za lakot sem ga prijel. Zadržal sem ga. — Pridi! Videl boš. Berač se mi je iztrgal. Obrnil se je proti meni. Ves se je naježil. Mesec mu je svetil v obraz. Videl sem njegove oči, ki so se svetile, usta, ki so bila spačena od jeze, podobna črni rani v razkuštrani bradi. — Toda Peter! Saj sem vendar... sem skoraj boječe zašepetal.

seboj v neki raj, pa je je zmanjkalo, čim sem se mu približal. Saj to so vendar slepila, ki sladijo umiranje vsem tistim, ki zmrzujejo. Pravijo, da je ni lepše smrti kakor v snegu. Kri se polagoma ohlaja, niti med čutili in stvarmi se tanjšajo, tako da se vedno bolj nežno dotikajo predmetov; misel pa ugaša in postaja vedno bolj bela. Mogoče človek takrat stopa v tiste višje pokrajine, po katerih hodimo samo v najnižjih predelih. Nazadnje se odpro beli šotori miru, o katerih v takih dneh pogosto sanjam tudi jaz. Zena, bela kakor sneg in čista kakor lilija, prihaja takrat, da nam z dotikom svojih mrzlih rok umiri kri, da spremeni v led in izčisti v nas vsako vrenje trdnobe in nas potem popelje v svoj raj... Kdo bi se ji ne prepustil kakor otrok materi? Kdo ne bi dovolil, da ga vzame seboj? Kdo ne bi bil žalosten in hud, če ga kdo pri tem zmoti?...

Ne, berač ni ne nor, ne zmešan. Dolgo je sanjal o Njej. Nazadnje jo je tudi dočkal. Spoznal jo je; iz najgloblje bistine svojega ubogega obstanka jo je občutil. Zato je imel tak obraz, ko sem planil predenj. Vsega pozemelskega in živalskega se je bil začel sproščati; na prve klone nekih visokih lestev se je vzpenjal, ko sem ga potegnil nazaj, odgnal Njo, ki ga je edina mogla rešiti. Nekaj velikega sem hotel storiti zanj, pa sem mu ukradel lepo, belo smrt, da bi mu dal najbednejšo izmed vseh miločin, črno in grdo življenje.

Skozi te dolinice bo morda že jutri zapihal jug. Sneg bo nagloma skopnel, začelo bo deževje, megle bo pritisnile. In prišel bo večer, ko bom zopet gledal starega berača, kako z upognjenim hrbtom in z rokami v žepih strga s težkimi, utrujenimi nogami in rine skozi globoko blato sam, s povešeno glavo in razcapan, proti svojemu premočnemu prenočišču. Kaj naj mu rečem za vse, kar sem mu bil storil? Kaj naj mu dam namesto vsega, kar sem mu bil vzel?

Da ga česa naučim? Da mu odprem oči? Saj je le on meni odprl oči. On je mene nečesa naučil.

Zdaj vem, čemu vsa ta belina, ta mir, ta čistost. Na snegu vidim sledove, ki jih prej nisem opazil. Domov se vracam in nosim v sebi novo tolažbo. Oh, saj tudi jaz lahko hrepenim po tem, da ne bi umrl v trohobi in smradu svojega brloga. Saj lahko tudi jaz ganim skozi nekaj mrzlega in neokrunjenega, dokler ne klonem in ne začutim na svojih prsih mrzle prste. Tiste, ki je vsa čista in vsa bela! Tisto pa, česar si želiš z vso hrepenečo dušo, moraš skoraj vedno tudi dočeti.

Te lepe sanje — vidite — sanjam sedaj tudi jaz. Berač Peter, tvoje roke bi rad poljubljal in pral tvoje noge. Ponižal bi se rad pred teboj vnovič in še bolj globlje, kajti ti si mi dal nekaj, kar ni — miloščina.

Midva čakava sedaj oba Eno in Isto. Nič za to, da bo ona tebe našla že to ali eno prihodnjih zim v snegu sredi poti, mene pa kadar koli že na kaki postelji. Ubožec in grešnik, samotar in sanjač, midva bova dočakala isto smrt, prav tako, kot sva — naj je videti še tako neverjetno — preživela tudi podobno življenje.

Odslovitve "vsled varnostnih razlogov"

Centralna inteligentna agencija v Washingtonu je naznanila, da je odslovila najmanj 12 uslužbencev "iz varnostnih razlogov" iz svoje tajne organizacije, ki se bavi z vohunstvom. Odslovitve so sledile preiskavi, ki jo je vodil urad FBI, ali Federal Bureau of Investigation. Omenjena agencija je bila pod tarčo kritike zlasti za časa vojne, ker so jo mnogi člani kongresa primerjali nacistični gestapi. Imena odslovljenih niso bila objavljena. Vseh uslužbencev ima okrog 1.600, ki se nahajajo v Ameriki in po vsem svetu, skupni letni stroški za vzdrževanje agencije pa stanejo vlado približno \$16.000.000 letno.

TUDI NA ŽELEZNICAH se dogaja mnogo nesreč. Nekatere zakrivi nepazni železniški delavci, nekaj so jih povzročili sprijeti pusto-lovski fantički, ki so nalašč pokvarili premikališča in proge, ali največ pa jih nastane v sled zastarelih, obrabljenih naprav, starih lokomotiv in vagonov. Gornja karikatura se nanaša na vlak v Dugald, Manitoba, kjer je v železniški nesreči bilo ubitih nad 30 potnikov in železničarjev, dasi ima dotična družba toliko dobičke in rezerve, da bi stare lesene vagonne lahko nadomestila s jeklenimi in uvedla druge varnostne naprave.

TONE SELIŠKAR:

Delavski razred pred II. kongresom Ljudske fronte

Obdobje od aprila meseca 1941 pa do danes je po časovnem merilu kratko, po vsebini pa tako polno zlasti za delavski razred, da bi lahko zajelo stoletja. Drugi kongres Ljudske fronte bo podal prežet doseženih uspehov vseh naših naporov za obnovo in izgradnjo naše domovine in bo pokazal smernice za bodočnost.

Prav ta "bodočnost" naj sproži razmišljanje, zlasti med člani sindikatov, kajti, če govorimo danes o bodočnosti, tedaj je ta bodočnost že lahko jutrišnja, ali že naslednji mesec in je ta bodočnost že čisto jasno in načrtno pred nami. V letih najtežjih preizkušenj borb in dela smo se navadili stvarno in načrtno misliti in zato vemo, na primer, da bo gospodarsko stanje Slovenije ob koncu petletke takšno, za kar bi potrebovala prejšnja Jugoslavija 366 let. Ali so to bajke, ali so to sanje? Ne gola stvarnost je to, kot so stvarnost se prvi uspehi našega gospodarskega plana! Da bo lažje razumeti vse to, kar hočemo povedati našim delovnim ljudem pred drugim kongresom Ljudske fronte, si kar odgovorimo na vprašanja, ki so za to priliko najbolj primerna:

Ali si je kdo naših delavcev ob novem letu 1941 upal misliti, da bo že čez dobra štiri leta odločil o usodi našega naroda, da bo vse, karkoli je okoli njega, njegova last in last vseh delovnih ljudi v svoji lastni državi in da v taki ljudski državi delavske množice niso zaradi gospodarstva — marveč da je gospodarstvo zaradi delavskih množic in da mora gospodarstvo služiti njemu — ubogi delavski pari, ki ga je pred štirimi leti vsak delodajalec lahko brez vzroka vrغل na cesto — v glad in obup? Ne! Toda takrat je mislilo naše politično vodstvo pravilno in če je razdiralna sila ljudske revolucije rušila, požigala, v zrak poganjala spone in okove, ki so nas vezali na stari svet izkoriščevalcev, tedaj je istočasno tudi že postavljala temelje za novi svet, za novega človeka, za njegov svet.

Kako pravilna je bila strategija naše Partije, nam potrjujejo vse naše pridobitve od prve partizanske zmage pa vse do danes do ustanove, do agrarne reforme, do nacionalizacije, do prve petletke. Sprva smo napadali na delovnih ljudeh in najbolj vidnih odlik našega borbenega delovnega poleta so udarništvo, socialistično tekmovalstvo ter prostovoljno delo. Kakor so se v času oborožene akcije javljali za najbolj tvegane akcije prostovoljci, tako nas duh ljudske revolucije tudi danes postavlja vsepovsod tjakaj, kjer moramo naloge hitro in temeljito izvršiti! Nam se mudi! Mi vsi se zavedamo, da moramo plan hitro in na moč vestno izpolniti, da bomo močni in sigurni. Prva, žareča litina iz električne peči "Litostroja" je dokazala, kakšne sile so v našem ljudstvu, ki je darovalo temu gigantu na tisoče delovnih ur prostovoljnega dela, prav tako nam to potrjujejo stavbe za delavska stanovanja, sto in sto kilometrov popravljenih in novih cest, železnice, šole, bolnišnice in tovarne. Nikjer na svetu, razen v Sovjetski zvezi ni spojeno življenje držav.

Imed najlepših in najbolj vidnih odlik našega borbenega delovnega poleta so udarništvo, socialistično tekmovalstvo ter prostovoljno delo. Kakor so se v času oborožene akcije javljali za najbolj tvegane akcije prostovoljci, tako nas duh ljudske revolucije tudi danes postavlja vsepovsod tjakaj, kjer moramo naloge hitro in temeljito izvršiti! Nam se mudi! Mi vsi se zavedamo, da moramo plan hitro in na moč vestno izpolniti, da bomo močni in sigurni. Prva, žareča litina iz električne peči "Litostroja" je dokazala, kakšne sile so v našem ljudstvu, ki je darovalo temu gigantu na tisoče delovnih ur prostovoljnega dela, prav tako nam to potrjujejo stavbe za delavska stanovanja, sto in sto kilometrov popravljenih in novih cest, železnice, šole, bolnišnice in tovarne. Nikjer na svetu, razen v Sovjetski zvezi ni spojeno življenje držav.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2212 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5760

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

ljanov s tako žilo, kakor pri nas, ko zajema načrtnost ustvarjalnega poleta slehernika, moža in ženo, mlado in staro in celo otroke.

Toda še se najdejo tudi med nami, zlasti med člani sindikatov, tovariši in tovaršice, ki so člani samo na papirju, v duhu pa daleč proč od armade frontašev. To so tisti neborci, ki postavljajo svoj ozki jaz v ospredje le takrat, kadar jim nudi ta mogočna organizacija neke prednosti, ki pa takoj zlezajo nazaj v svojo poljšo hišico, kadar jih ta mogočna organizacija kliče na prostovoljno delo, da bodo dobrine naše zemlje in našega dela čimprej za vse v enaki meri dosegljive. Tovarišica, ki trdi, da v svojih službenih urah dovolj stori in ki oz-

merja tovariša, ki jo pride vabit na prostovoljno delo na gradilišče naše skupne sreče, se ne zaveda, da je padlo tudi za njeno srečo 1.700.000 žrtev in da je nekaj ur njenega prostovoljnega dela za srečo vdov in sirot teh žrtev strašno majhen doprinos k skupnosti! Prav prostovoljno delo pa je odraz poštenosti, odraz novega zavestnega patriotizma, odraz zavestnega frontaša ter zavestnega borca za plan.

Pred II. kongresom Ljudske fronte smo! Obračun bomo polagali! Vsa posameznik naj v teh in v bodočih dneh popravi, če je premalo storil za tisto svojo domovino, ki postaja zatiranim narodom vsega sveta sveta sreče in zadovoljstva svobodnih urah dovolj stori in ki oz-

ODDIH PREPROSTIH LJUDI

Slovenija je že od nekdaj znana dežela, kjer najde vsakdo po svojem okusu in potrebi primeren oddih, bodisi v nižinskem svetu, bodisi v zdraviliških in toplicah na Dolenjskem in Štajerskem ali ob rekah, jezerih in višjih ležajih predelih in planinah — Kamniških Alpah, Karavankah ali Triglavskem pogorju.

Bližina zelenih gozdov, zdrav planinski zrak privablja v letošnjem poletju številne letovišarje, ki so se odmaknili vročini in pihiteli na Gorenjsko.

Prav tako lepo naravo, kakor sedaj smo imeli tudi v prejšnjih časih. Toda pred leti so se kretali na Bledu, v Bohinju, Kranjski gori in drugje le delovnim ljudem odmaknjeni petični tuji in domači bogataši. Danes je slika slovenskih letovišč povsem drugačna. Nikdar še ni bilo toliko naših, predvsem preprostih ljudi na oddihu. Prav ljudje iz vrst delavcev, nameščencev, uradnikov niso imeli nikoli možnosti, da bi se resnično odpočili, si pridobili zgubljeno zdravje, okrepili in nabrali novih moči za nadaljnje delo. Zato so delavci vedno bolj hirali, bili slabotni, zato je jetika redčila njihove vrste.

V minulem poletju so bila vsa letovišča v Sloveniji prepolna gostov. Vsi državni hoteli so bili nabito polni in tudi pri privatnih so bili zasedeni vsi razpoložljivi prostori. Ni osamljen primer, ko morajo nekatera letovišča odklanjati goste, ker jih zaradi preobilice ne morejo več prejemati. Medtem ko v prejšnjih letih z bučnimi reklamami, z vabljivimi prospekti niso mogli napolniti letoviških krajev, postajajo danes prostori pretesni, ker so postala letovišča in zdravilišča kraj oddiha širokih ljudskih množic. Tako je znano termalno zdravilišče Rogaska Slatina moralo odkloniti na tisoče ljudi, ki bi se v poletni sezoni radi tu odpočili in okrepili.

Kaj pomeni, da ljudje množično odhajajo na dopust v turistične kraje? To pomeni, da je vsak delavec, nameščenec dobil svoj zaslužen redni letni odmor, ki ga je v mnogih primerih v prejšnjih letih zaman iskal ter, da se je življenjski standard toliko dvignil, da vsakdo more resnično preživeti svoj dopust tam, kjer si želi. Ne smemo zgubiti iz spomina, da smo komaj v letu 1947. Dve leti po osvojitvi ob tolikih ruševinah je tako ogromno število letovišarjev vsakekor razveseljiv in presenetljiv pojav.

Razumljivo, da že postajajo

Tukaj je predvsem dom najbolj zaslužnih delavcev. Med njimi lahko najdete Tomiča Zivota, tekstilnega delavca iz Obreza v Srbiji, ki je štirikratni udarnik. Tudi mnogi drugi so zaslužni junaki dela.

V borovem gozdiču je večji bazen. S številnimi igrami si sindikalisti krajšajo čas, pa tudi z izleti v bližino in daljino okoli. Saj so velike možnosti in izbira: vztrajni planinci lahko plezajo na bližnje vrhove gora, drugi zopet se peljejo v Planico, svetovno znano po smučarskih poletih; dalje na Blejsko in Bohinjsko jezero pa tudi Postojnska jama in Jadransko morje jim stane predaleč.

Toda Gozd-Martuljak ni edini kraj oddiha sindikalistov. Po vsej državi jih najdemo; največ seveda ob morju, v Sloveniji in ob toplih zdravilnih vrelih. Nad 21.000 delavcev in nameščencev brezplačno uživa svoj letni odih, medtem, ko imajo ostali 25 odstotkov popusta do vseh državnih gostinskih podjetij in polovično vožnjo za sebe in vso svojo družino. V krajih, kjer so morali delovni ljudje splošno gledati, kako se zabavajo nekateri izbranci, je sedaj vse živo.

SANS.

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim lanski in pa letošnji Ameriški družinski koledar! Stane letošnji \$1.65, lanski \$1.50. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7173-7175

ZA LJONE TISKOVINE VSEH VRST

PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO

OBRNITE NA UNJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4797

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DEŠET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izvenšči Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$2.00 na četrt leta; na Chicago in Cook Co., \$9.50 na celo leto; \$4.75 na pol leta; na inosostvstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

Starokrajski tisk gleda kritično na filmski Hollywood

Kritiki v Jugoslaviji označujejo ameriško filmsko industrijo, ki je osredotočena v Hollywoodu, Calif., za "zasluženo umetnost".

V predvojni Jugoslaviji so v njenih kino-gledaliških predvajalnicah precej ameriških filmov. Sedanja vlada pa s koncesijami Hollywoodu ni hotela biti liberalna, že radi tega ne, ker so ameriški filmi vzeli iz države veliko denarja.

So pa še drugi razlogi, predvsem ta, da današnja Jugoslavija smatra hollywoodsko industrijo za propagandno sredstvo ameriškega kapitalizma in imperializma. In take slike vlada v Beogradu, oziroma njen oddelek za kulturo ne smatra za duševno hrano temveč za zavajanje.

"Ljudski tehnik", ki izhaja iz Trstu, je zaeno z mnogimi drugimi listi v Jugoslaviji, v Italiji in drugje poročal, da je ameriška policijska oblast poslala v zapor že mnogo sloviti hollywoodskih filmskih igralcev, ker so bili obtoženi "antiameriških delavnosti" — oziroma, da so "komunisti".

Označevani so res bili pod to kategorijo, nekateri tudi že zaslusani, drugi bodo morda še to jesen, ker kongresni odsek za raziskovanje "antiameriških delavnosti" zelo pridno deluje — toda igralcev — tudi ako so radikalni — ne bodo zaprli. Tendence te gonje v našem tisku in v radiu je le iztežit iz filmskih iger vse, kar bi cikalno na opozarjanje na socialne krivice. Zato takih filmov, ki bi predstavljali krivice v sedanjem družabnem redu, ne bo več iz Hollywooda, saj v sedanji protikomunistični histeriji ne.

V sledečem objavljamo mnenje tržaškega "Ljudskega tednika", ki pravi med drugim: "Filmska umetnost v Ameriki je popolnoma zaslužena. Ona je v prvi vrsti vir nadaljnje, vse večje bogatstva nekakega itak prebogatega razreda. Razen tega pa je ta umetnost izkoriščena kot propagandno sredstvo v korist tega razreda. Tisti, ki imajo v svoji monopolistični oblasti filmska podjetja, so uspeli monopolizirati tudi celo mrežo kinematografskih teatrov v Zed. državah, in na ta način dajejo širokim masam take filme, kakršne oni sami želijo. To se pravi, filme, ki bodo masam uspevali zavest in ki ji bodo iz dneva v dan mešali glavo z iluzijami, da je kapitalistični sistem idealen. Ilja Ehrenburg je porogljivo imenoval Hollywood za "tovarno sanj". Ameriške mase in mase po vsem svetu, kamor se ameriški film širi, se neopazno hranijo s hollywoodskimi sanjami o raju na zemlji, šoferji, prodajalci časopisov, tipkarice, postojajo milijonarji, rajske lepote se nasmihajo, a razbojniki v frakih so prikazani kot filantropi in osrečevalci človeštva. Masa ne sme razmišljati o sebi, o družabnem redu, v katerem trpi; treba jo je vsak dan premočiti, treba ji je dati film, v katerem bo — v temi kinodvorane — sedela za bogato mizo, polno majonez in tort, masa mora biti vsak večer v bajnih nočnih lokalih s šampanjcem v le-

du in privlačnimi atrakcijami, masa mora imeti vizuelni in sluhni delež pri fantastičnih potovanjih na jahtah in prekoceanskih ladjah, odvesti jo je treba na Tahiti — kar najdlje iz črne stvarnosti eksploatacije in mračnih misli o socialni bodočnosti.

Zato v Hollywoodu ni svobode umetniškega ustvarjanja. Naj bo igralec še tako talentiran in režiser genialen, onadva sta v Hollywoodu le koleksi v ogromnem stroju kapitalističnega businessa, v tovarni ogabne kapitalistične laži.

Rene Clair pravi: "Režiser je tam neke vrste uradnik enako kot ostalih dva tisoč ali pa še več v enem podjetju. On mora strogo izvrševati ukaze delodajalca. ... Cesto najme producent drugega režiserja, ki vrine v film scene, za katere režiser, ki podpisuje film, niti ne ve. Režiser ne vidi svojega filma do premiere in na koncu v filmu čisto ne vidi niti sledu sebe v svojih prizorih. V tistem hipu, ko režiser poskusi napraviti kaj, kar njemu ugaša, mu pokažejo vrata."

Da se napredne ideje ne bi prikrajšale v ameriški film, zato skrbi posebna cenzura, nek velik aparat, ki stoji nad vsem Hollywoodom kot buden čuvar onega sistema, kateremu mora filmska industrija stoočito služiti.

Toda Hollywooda ni mogoče hermetično izolirati in obrniti od njega tisti val napredne misli, ki se čedalje bolj in čedalje krepkeje čuti v vsem svetu. Tudi tam je čedalje več ljudi, ki vedno odločneje izražajo svoje misli in svoja čustva. Ti ljudje so ne le med delavci in tehničnimi kadri, ki vodijo stavke in zahtevajo boljše plače in druge socialne pogoje, temveč so tudi med umetniki, celo v vrstah velikih filmskih zvezd, ki nam njih hollywoodska reklama prikazuje v sijaju dolarjev in bajnem razkošju. Tudi režiserji so se razgibali in vse bolj izrazito prihaja na dan njihova težnja, da se osamosvojijo, da delajo to, kar jim umetniška vest nalaga. Chaplin je mnogim vzor, on je duhovni vodja tega gibanja. Njega so označili kot — komunist. On je pod preiskavo in odgovarjati mora pred komisijo zaradi "antiameriške delavnosti". Imajo spisek tridesetice hollywoodskih umetnikov, ki morajo prav tako odgovarjati zaradi antiameriške delavnosti in so silno preprosto označeni kot — komunisti. Za mnoge so take obtožbe: govorijo proti Francu, slede Wallaceju, podpisujejo stavkajoče delavce itd.

Tudi ta dejanja so direktni rezultati ofenzive "Trumanove doktrine" in panike, ki vlada v ameriški plutokratski reakciji, pred čedalje večjim valom nezadovoljnih ljudskih množic.

Veliki misteci imajo namene, drugi le želje. — Washington Irving.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

MOLČEČE LJUDSTVO GOVORI

Vtisi Roberta St. Johna o Jugoslaviji

MIRKO G. KUHEL

Hotel Algonquin na 44. cesti v New Yorku je neke vrste centrum, kjer se sestajajo razne literarne osebe; to je svojevrsna izmenjevalnica mnenj, informacij in novic, tlečih se v glavnem izkušnji, aktivnosti in življenja raznih avtorjev, pisateljev in pesnikov ter druge delovne inteligence. Robert St. John je sedel v globokem naslanjaju v čakalnici, ko sva z Louisom Adamičem točno ob določen uri prikorakala iz soparnega ozračja newyorških ulic v prijetni hlad glavnega foberja tega hotela.

Z Adamičem sta se prisrčno pozdravila, saj sta bila stara znanca, mene pa je par trenutkov skeptično presojal, dokler me ni Adamič predstavil in mi pojasnil, da sem tajnik SANSa.

"No, samo da ni Fotičević," se je zasmajal St. John.

Posedli smo okrog mizice in pozvonili po natakarja.

"Pivo," je za mano ponovil St. John.

"Ginger ale," je naročil Adamič. Louisa je silno mučilo polno kihanje in silna soprova v New Yorku mu je povzročila te prevroče septembarske dneve vsakovrstne muke in neprilike. Največ udobnosti so mu nudili umetno hlajeni prostori.

Robert St. John se je v začetku septembra 1947 vrnil iz Jugoslavije, kjer se je mudil od zgodnje spomladi. Potoval je preko Grške in prestopil jugoslovansko mejo nekje v Makedoniji. Nameril se je napisati novo knjigo o Balkanu, nekaj sekvel svojih prejšnji knjigi "The Land of Silent People". Podatke je hotel dobiti na licu mesta, govoriti z ljudmi na deželi in po mestih, v vseh republikah nove Jugoslavije in tako dobiti objektivno sliko o pravem položaju in sedanjih razmerah v deželi, ki je po izjavi Randolpha Churchilla meseca junija 1944 "imela dajati vzgled vsem drugim zaslužnim državam Evrope", sedaj pa je naenkrat postala tarča silnih pšic, ki nanjo streljajo iz lokov histerije in fanatizma vse mobilizirane sile kapitalistične, imperialistične in klerikalne reakcije na svetu. Koliko resnice je na tej propagandi, koliko le navadna podla laž ali zavijanje delne resnice? St. John je hotel to dognati sam. Saj je imel za sabo mnogoletne izkušnje z monopolističnim tiskom in prav dobro mu je bilo

znano, da mora večina poročevalcev sestavljati poročila po naročilu in mnogokrat ne tako kot bi poročevalci sami želeli poročati.

Radovedno sem opazoval tega človeka, o katerem sem že veliko čital in katerega racionalne analize o političnih preklanjih svetovnih velesil in manjših držav, ki se nahajajo na liniji, kjer se ti interesi krečejo, sem mnogokrat poslušal na radio. Sedel je naslonjen s komolcem ob mizo ravno nasproti mene in prav po turško vlekel ogromne količine dima iz dolge cigarete. Kadil je neprestano. Prisodil bi mu kakih petdeset let, lahko pa je mlajši. Kot vojni poročevalec je tudi on sledil Van Der Cooku, Steinbecku, Thompsonu in mnogim drugim reporterjem ter pustil svojo brado v oskrbo narave. In barva te brade, ki je v sredini bodisi obledela ali pa že nekoliko osivela, ga dela starejšega in bi bila zavajalna, ako bi ne imel dolge, temne in goste lase, ki pričajo bolj o njegovi mladosti nego starosti.

"Povej nam, Bob, kako je bilo v Jugoslaviji? Kaj si misliš o današnjem režimu, kako reagira ljudstvo, koliko je resnice, kar piše reakcionarni tisk o deželi in njenemu petletnemu planu? Kako to gledaš s svojega lastnega vidika? Si bil na mladinski prog? V Sloveniji? Po več kolikor moreš v času, ki je nam na razpolago."

Adamič je nestrpnost pomaknil svoj stol bližje mize in napeto poslušal besede, ki so z dimom vred prihajale izpod St. Johnove brke. Tudi mene je radovednost silno mučila.

"Zanimalo vaju bo," je pričel St. John, "da sem se Beograda kmalu naveličal. Beograd kar mrgoli ljudi in vsega v zvezi s tem, kar se danes v Jugoslaviji dogaja in izvaja. Hrušča in trusa ni dosti manj kot tu v New Yorku. Jaz pa sem si požel miru, čistega gorskega zraka, zatijša. Zato sem že meseca maja zapustil glavno mesto in se podal — da, uganil si — v Slovenijo."

"No, dokazal si, da imaš dober okus in dobro smiselnost," ga je prekinil Adamič šalivo. St. John se je na glas zasmajal.

"Te dežele ne bom hvalil zato, ker je tuda vojna rojstna domovina. Naj vaju vrag vzame! Marveč zato, ker je poletni res najbolj idealen kraj v vsej

Jugoslaviji. Nastanil sem se v vasi po imenu Bohinjska Bistrica. Dobil sem mično stanovanje v prijazni hiši, odkoder ni bilo daleč do jezera, kamor sem se hodil kopat. Res je voda precej hladna, toda meni se Bohinj bolj dopade ko Bled. Bled je preveč moderniziran in komercializiran, kar se nikakor ne vjema z njegovo prekrasno okolico in divnim planinskim podnebjem. Zame je Bohinj. No, tudi v cerkev sem hodil, kar bi bilo menda nemogoče, če bi bile resnične vesti v ameriškem, posebno v katoliškem tisku glede zapiranja cerkva in preganjanja duhovnikov. Seveda, država ne dovoli ilegalne politike v cerkvi ali izven cerkve in se svojih zakonov drži. Verski obredi se vršijo redno. Ali sta že kdaj slišala o Svetem Janezu, ki je šel k sv. Janezu v cerkev?" St. John se je prešerno zasmajal. Izgovoril je "Sveti Janez" popolnoma po gorenjsko in zelo dovtopno, kar je izzvalo smeh pri Adamiču in meni. "Ta Sveti Janez sem bil jaz."

St. Johna je v tistem momentu Adamič prekrstil v "Svetega Janeza" in ga tako naziva v privatni korespondenci še sedaj. Na misel mi je prišel slučaj po kojnega Fiorella LaGuardije, ki se je za Adamiča vedno podpisaval "Cvetko".

"V Bohinjski Bistrici sem pisal svojo novo knjigo, ki bo izšla v februarju. Naslov sem ji dal 'The Silent People Speak' (Molčeče ljudstvo govori). Obsegala bo kakih petsto tiskanih strani, spisana v narativnem slogu in se bo bavila z vsemi panogami — politično, gospodarsko, socialno — ki so baza za vso bodočnost jugoslovanskega ljudstva. Osebnost nisem nikakoli politik, torej tudi od politikov nisem iskal informacij. Nisem šel k Titu, ali Kardelju, ali k drugim glavnim predstavnikom Titoje vlade. Pač pa sem rajše govoril s človekom s ceste, iz tovarne, s kmetov, s preprostimi ženami, z intelektualci, z meščani, z mladino doma in na prog. — Ah, mladina na prog! Nekaj neverjetnega, nekaj čudežnega! Eni tukaj se posmehujejo, češ, tiste storije o mladinski prog so sama propaganda. Amerikanci si sploh zamišljati ne morejo, da je kaj takega mogoče, da nad deset in deset tisočev mladine iz vseh koncev in krajev Jugoslavije in tudi iz raznih drugih držav in kontinentov gradi brez

vsakega plačila železnice, moderne ceste in mostove, tunele in tovarne, sploh vse, kar je treba popraviti in na novo izgraditi. In tega je veliko. In reči tej mladini, da je to prisilno delo, da so v suženjskih brigadah, kot to trdijo njihovi nasprotniki! Smejali se ti bodo v brki in te imeli za beba. Pojo in delajo, učijo se in obenem zabavajo, krepijo si telo z delom, telovadbo in s športnimi igrami, um pa s predavanji, čitanjem, petjem, s premičnimi slikami in tako naprej, vse vzorno in disciplinirano, da je veselje gledati. Med njimi najdeš šolsko mladino in starejše fante ter dekleta, profesorje, učitelje, sinove premožnejših in hčere ubožnejših — vsi ene in iste misli, enega namena: ustvarjati nekaj novega, za svojo lastno državo, za sebe. Nikjer v Evropi nisem videl kaj takega in dvomim, da je kje drugje kaj takega mogoče. Nova Jugoslavija je nekaj edinstvenega in svojstvenega, nekaj idealnega in zdravega, nekaj tradicionalno ameriškega."

"Veseli me, da vidiš stvar v pravi luči, Janez!" je pripomnil vmes Adamič, ko je St. John pogoltnil požirek piva in si prižgal novo cigareto.

"Podobna dela se vrše po vseh krajih dežele, ne samo na mladinski prog! Samac-Sarajevo: v Bosni in Hercegovini, v Črni gori, v Makedoniji, v Srbiji, in Hrvaškem in v vaji Sloveniji, kjer je zlasti mladina silno navdušena za novi red in petletni plan. Jaz sem v svoje zadovoljstvo popolnoma prepričan, da bo plan tudi dosežen. Takih ljudi ne more ničesar zastavljati. Jugoslavija bo postala moderna država na Balkanu, o tem ni dvoma. Vzelo bo pa mnogo več časa in zahtevalo mnogo več truda in trdega dela, ker mi — Amerika — namenoma nagajamo in bomo nagajali toliko časa, dokler bo naša zunanja in gospodarska politika usmerjena proti novemu redu po vsem svetu. Ker nimajo naših strojev, delajo z rokami in s starokopitnim orodjem. Gradijo pa si lastne tovarne za izdelavo potrebne masinerije. To naši trgovini popolnoma nič ne koristi, ustvarja pa proti nam mržnjo in sovražstvo. Kdo jim more zameriti? In vse to delo se vrši na račun dobičkov, ki so se prej iztekali v privatne žepne in se izvažali v tujemstvo, sedaj pa ostajajo doma in pomagajo do večjega razvoja industrije in narodnega gospodarstva ter dvigajo življenjski standard vsega ljudstva."

"Kako pa prebivalstvo v splošnem, kolika je takozvana opozicija?" je vprašal Adamič. (Konec prihodnjič.)

Med specialisti le malo specialistov

Izmed 60.000 zdravnikov v Ameriki, jih je več kot 40.000, ki se oglašajo za specialiste. Ampak samo 23.000 jih je označenih za priznane specialiste v uradnem seznamu Directory of Medical Specialists za leto 1946. Kopija tega seznama se dobi v večini bolnišnic in v mnogih javnih knjižnicah. Na ta način se lahko ugotovi, "kdo je kdo" med specialisti in "specialisti". Gornje številke pokazujejo, da domala polovica zdravnikov, ki se oglašajo za specialiste, nima pravice do tega naslova. Čemu ne bi oblasti poskrbele, da se taka zloraba odpravi? Gre pač vse za denarjem od vrha do tal, zato toliko varanja ljudskih množic.

SANSOVA PODRUŽNICA ŠT. 60 VABI NA ZABAVO

Chicago, Ill. — Na zadnji seji podružnice št. 60 SANSa je bil sprejet sklep, da priredimo veselico na Martinovo soboto dne 15. novembra 1947, v dvorani A. Tomažina, 1902 W. Cermak Road, Chicago, Ill. Začetek ob 8. zvečer. Za lačne in žejne, kakor tudi za plesateljine bo dobro preskrbljeno.

Vljudno vabimo vse članstvo podružnice št. 60 SANSa, vse prijatelje in znance ter somišljenike, da nas na omenjeni večer posetijo v obilnem številu, ker zabave bo dovolj za vse.

Prosimo tudi dotične člane in članice naše podružnice, ki so od tajnika vzele knjižice, da jih čim prej mogoče vrnejo tajniku podružnice št. 60.

Bratski pozdrav vsem!
Odbor podružnice št. 60 SANS.

Listnica uredništva

Na prvi strani v prošli številki sta dve veliki pomoti v naslovih. V koloni 1-2 se bi moral naslov glasil "Konvenciji AFL in CIO opravile malo res stvarnega dela".

Naslov skozi štiri kolone na prvi strani se v tisku glasi "Klic za varčevanje s hrani prodril." Pravilen naslov, poslan tiskarji za omenjeni članek, se glasi: "Klic za varčevanje s hrano NI prodril." Ena beseda (ni) je bila torej iz originalnega naslova izpuščena in ena beseda "hrani" namesto "s hrano" pa pokvarjena.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi popravke v slučaju pomot.

Fevski zbor "Prečeren", koncert v nedeljo 9. novembra v dvorani SNPJ.

Podružnica št. 60 SANS priredi zabavo na Martinovo soboto, 15. nov. v A. Tomažini dvorani, 1902 W. Cermak Road.

Krošek št. 9, Progresivne Slovesne domača zabava v nedeljo 16. novembra v dvorani SNPJ.

Slavija št. 1 SNPJ, Silvestrova zabava 31. decembra v jednotni dvorani.

SANS, podružnica št. 2, priredi zabavo januarja prihodnje leto. Točen datum bo oznanjen pozneje. Centrala Sansovih podružnic — slavnost proslave tretje obletnice osvoboditve Slovenije in Jugoslavije v nedeljo 2. maja 1948 v dvorani SNPJ.

Ljudje božji, ljubite se, kajti kdo za zlodja bi vas sicer imel rad! — Voltaire.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

RAČUN ZA JULIJ IN AVGUST 1947

Bilanca dne 30. junija 1947. \$ 2,329.97

DOHODKI ZA SANSOV UPRAVNI SKLAD:

številka podružnice:	
1, Detroit, Michigan	109.00
2, Chicago, Illinois	5.00
8, West Newton, Pennsylvania	16.10
12, West Alliquippa, Pennsylvania	63.30
24, Virden, Illinois	3.37
25, Chicago, Illinois	110.00
27, Arcadia, Kansas	57.50
39, Cleveland, Ohio	30.00
45, Sheboygan, Wisconsin	5.40
46, Brooklyn, New York	33.05
49, La Salle, Illinois	15.00
53, Johnstown, Pennsylvania	16.45
54, South Chicago, Illinois	71.45
56, Milwaukee, Wisconsin	100.00
60, Chicago, Illinois	10.00
63, Brooklyn, New York	60.00
73, Hermit, Pennsylvania	21.50
94, Hostetter, Pennsylvania	50.00
108, Detroit, Michigan	50.00
109, Pueblo, Colorado	250.00
Dohodki konvenčnih prireditev skupnih podružnic št. 39, 48 in 106, SANS, Cleveland, Ohio	2,000.00
Prispevki v manjših zneskih	7.00
Za knjige in revije	6.05
Razno	9.34
	\$ 3,099.51
	\$ 5,429.48

IZDATKI:

Najemnina urada (za julij, avgust in september)	\$ 225.00
Razsvetljava in čiščenje	6.00
Plača tajnika	128.78
Plača pomočnika	342.15
Poštnina	1.30
Telefon in telegrami	12.15
Davek socialne zaščite	12.32
Davek od plač	31.20
Naročnina na knjige in revije	24.89
Ekspres	79.24
Izredna pomoč	19.50
Tiskovine	35.50
Klišeji	31.05
Uradne potrebščine	72.34
Popravilo računskega stroja	36.95
Seja izvrševalnega odbora SANSa	280.35
Seja glavnega odbora SANSa	30.00
Seja ZOJSA	92.10
Konvencija SANSa	158.70
Zapisniki	30.00
Shodi	19.00
The Slavic American Magazin	52.50
Casniki	2.49
Izredni stroški	150.00
Subvencija ZOJSA	1,000.00
	\$ 2,873.51
Bančna bilanca 31. avgusta 1947	\$2,535.20
Kočna blagajna 31. avgusta 1947	20.77 \$2,555.97
	\$5,429.48

Skupni izdatki iz upravnega sklada	\$ 2,873.51
Bančna bilanca 31. avgusta 1947	\$2,535.20
Kočna blagajna 31. avgusta 1947	20.77 \$2,555.97
	\$5,429.48

SKLAD OTROŠKE BOLNICE	
Bilanca 30. junija 1947	\$127,747.15
Dohodki v juliju	855.00
Skupaj	\$128,602.15
Obljubljena vsota (Pledges)	33,000.00
	\$161,602.15

SKLAD ZA SVOBODNI TISK	
Bilanca v banki 30. junija 1947	\$ 42.00
Peter Benedict, El Cajon, Calif.	50.00
Rose Sajovic, Chicago, Ill.	10.00
Podružnica št. 108 SANS, Detroit, Mich.	8.00
	\$ 110.00

Mirko G. Kuhel, tajnik. Vincent Calahar, blagajnik

Primorsko ljudstvo navdušeno ob združenju z bratsko Jugoslavijo

V torek 23. sept. so jugoslovanske čete v smislu mirovne pogodbe zasedle vse tiste kraje, ki so bile od prve pa do druge svetovne vojne pod Italijo in ljudstvo v njih pod Mussolinijem nepopisno zatirano. Postavile so se v varstvo nove jugoslovanske meje od Trente do Bazovice. Slovensko ljudstvo je ob tej priliki kipelavo navdušeno. Povsod slavoloki, ozaljšane ulice in ceste, manifestacije in svečanostne priredbe.

Enako je bilo v osvobojeni Istri. Jugoslaviji je bilo priključeno s tem ozemlje, ki obsega 7363 kv. km., in ki šteje 480,000 prebivalcev. Od teh je nad 230,000 Slovencev, 200,000 Hrvatov in domala 50,000 Italijanov.

Okrog 80,000 do 100,000 Slovencev je še pod Italijo, vteveni beneški Slovence, in približno 90,000 pa jih je v Svobodnem tržaškem ozemlju.

Kdo je poslal največ paketov v stari kraj?

Edmond, Okla. — V našem post-officu dobro vedo za vsak religijni paket, ki ga kdo pošlje v inozemstvo. V tukajšnjem angleškem listu je bilo poročano, da jih je podpisani Frank Knafels poslal dosedaj še 52. In s pošiljanjem se nisem končal. Izgleda kakor da sem šele začel. Nečakinja moje žene je v Celovcu. Poje v radiu. Poroča, da je večkrat lačna kot pa da bi dobila dovolj jesti.

Ena druga sestra je pisala iz

Avstrije, naj ji pošljemo svilene nogavice. Zena ji je odgovorila, da ne bo nič; in pa da pozna ženo predsednika velike šole, pa gre na ulico brez nogavic.

V Avstrijo sva poslala 12 paketov, ostale v Slovenijo. Eni so bili vredni nad \$50. Pomagali so nam z blagom, oblekami in obnavljali sosedje, med njimi trije zdravniki in pa en šolski registrant.

Rad bi vedel, po koliko paketov naši rojaki povprečno pošljejo v stari kraj? Našim ljudem v Sloveniji namreč Američani nič ne pomagajo, pač pa zelo veliko Italijanom, čeprav so bili proti nam v vojni, dalje Grčiji, Francosom in Angležem. Zase ematram, da vršim to nalogo (pošiljanje paketov) v polni meri.

Vem, da je veliko več premožnih Slovencev kot sem jaz, ker le "čevlji klikam". Pakete v Slovenijo pošiljam drugim, ker moji tam so že vsi pomrli.

Imam pa premožnega polbrata v Saski, Kanadi, o katerem pa čujem, da otrokom svojega ubožnega brata nič ne pomaga, pač pa toliko bolj "gospodom". Dela nekako tako kot Marshallov plan. Marshall hoče pomagati le zapadnim silam in Nemčiji ter Italiji, ne pa od vojne najbolj prizadetim državam, kot je Poljska, Ukrajina, Rusija, Jugoslavija itd.

Zato je sedaj še toliko bolj naša dolžnost, da krvnim bratom mi pomagamo.

Frank Knafels.

Ako je številka v oklepaju na vašem naslovu nižja kot pa je tekoča številka Proletarca (vidite jo na prvi strani), pomeni to, da vam je naročnina potekla. Prosimo, da jo obnavljate.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

do. Kakor je bil prehod iz starega reda počasn po prvi svetovni vojni, je v nekaterih deželah celo počasnejši po drugi (vojni). Ampak teritorij novega reda se je po minuli vojni, oziroma že med vojno jako razširil. Naš Truman in Marshall se na vse muje trudita, da ga zajezita — v Evropi in v Aziji — in da je zraven tudi nekaj burke, ga zajezujemo i v Hollywoodu. Ves tisk v Angliji se norčuje iz te ameriške kongresne komedije. Celo "protirdeč-karski" radio-komentator Kaltenborn jo je obsodil za otročarijo. Torej je res, da včasih tudi slepa kura najde zrno.

Walter P. Reuther, predsednik unije avtnih delavcev UAW, je bil včasih radikalec in v soc. stranki so ga oglašali za socialista. Poslednja leta so se mu zelo zamerili komunisti in njihni pristaši, češ, da ustvarijo polomijado v vsaki uniji, kjer se polaste vodstva, v drugih pa povzročajo notranje boje, zmedo in demoralizacijo med članstvom. W. P. Reuther slavi za ekonomskega večaka in je s svojimi predlogi med vojno spravil v zadrego mnogo industrialcev, pa tudi nekatere merodajne člane Rooseveltove administracije. Dne 14. oktobra je šinila po ameriškem tisku in po radiu vest o osnovanju kampanjskega odbora, katerega cilj je, da naj bo na listi republikanske stranke predsedniški kandidat Robert A. Taft in kandidat za podpredsednika Walter P. Reuther.

Čudne stvari se sicer gode, a malo jih je bilo, ki bi hoteli verjeti, da se bi unijski vodja kakor je Reuther hotel bratiti s sovražnikom unij kakor je Taft. Izkazalo se je, da je bila vsa stvar grda zvijača. Reutherjevi sovražniki — bržkone v unijah CIO, so najeli publikacijsko agencijo P. H. Morris & Associates v Chicagu in ji naročili poslati dne 14. oktobra v tisk in v radio vest o Taftovem-Reutherjevem kampanjskem odboru "v svrhu sprave med delom in kapitalom." Tisti, ki so to naročilo oddali, so objavili poslati imena "promoterjev" po prvi objavi. Omenjena publicijska firma je v pismu Proletarcu ter drugim listom izjavila, da je pri tem triku nedolžna in si umila roke. Kdor hoče še kaj vedeti o sponsorjih, naj se obrne na odvetnika Alfreda Kamina, ki jih zastopa. Ameriška politika je pač zelo umazana stvar. Reutherjevi prijatelji menijo, da mu nasprotniki s to potezo na prihodnji konvenciji avtne unije niso napravili škode, pač pa so njegov ugled še bolj utrdili. Tudi za Tafta je bila ta potegavščina neortjetna.

Dimitri Manuilski, ki na zboru Združenih narodov načeljuje ukrajinski delegaciji, je v svojem govoru dejal, da imajo v Zed. drž. hujskači v vojno popolno svobodo v tisku, v radiu in v filmih, dočim se prijema za jezik vsakega, ki deluje za mir po svetu in za vzajemnost med narodi. V mislih ima kajpada komuniste ter druge prijatelje Sovjetske zveze. Sovjetska delegacija je ob enem predlagala, da bi Združeni narodi izrekli saj grajo nad hujskači, v vojno, posebno onimi v Zed. državah, kjer so najbolj surovi v svojih napadih na mir. Naravno, da je bil predlog zavrnjen, ker Zed. države imajo na svoji strani ogromno večino "satelitik", ki pokimajo kakor jim je namignjeno iz Washingtona. Z Rusijo je v vsakem vremenu samo pet držav — namreč Čehoslovaška, Poljska, Jugoslavija, Ukrajina in Bjelo-Rusija. In včasih se v sporih med Zed. državami in USSR kakih deset do petnajst držav vzdrži glasovanje.

V Angliji so v ekstazi vsled napetega pričakovanja poroke njihove prestolonaslednice Elizabete z njenim ženinom, bivšim grškim princem. Nekateri Američani se norčujejo iz te angleške starokopitnosti. Ampak Angleži se kar krohotajo nad našo starokopitnostjo. Kajti ponovili smo lov na "cepernice", zapaden v kongresnem odseku "of un-American activities", kar smatrajo Angleži vseh prepričan, razen Moseleyjevih fašistov, za velik skok v srednji vek.

Lepota ni nič drugega kakor objubljen sreča. — Stendhal.

Veselica druž. 'V boj' št. 53 SNPJ

Cleveland, O. — "Predlagam" in "podpiram" se lepo sliši. Predloge izvajati je pa nekaj drugega. Kajti kadar pride od tega, so pa izgovori, ne morem, ne utegnem, ti daj! Tako je pri nas.

Na nedavni seji društva "V boj" št. 53 SNPJ je tajnik poročal, da imamo v oddelku odraslih 636 članov, a vzlic tolikšne-mu številu članstva tudi mi bolj težko dobimo potrebne delavce na društvenih prireditvah. Kar je res zelo pridnih, jih navadno poberejo razni pripravljalni odbori za druge priredbe.

A tudi mi jih vzlic temu še vedno dovolj dobimo, ki delajo, da je društvena prireditev čim bolj uspešna. To društvo je dobro znano ne toliko radi prirejanja veselice temveč radi radodarnosti, ki jo nudi v vseh koristnih idejah. Podpira prosvetne in druge napredne ustanove. Zadnjič je dalo oglas v Druž. koledar. Mi upamo, da se bodo našemu vabilu odzvali tudi tisti, kateri so društvu pošiljali vstopnice za njihne priredbe, ker naše društvo jih ni pošiljalo.

Običajna veselica društva "V boj" št. 53 SNPJ se bo vršila dne 9. novembra v Slov. delavskem domu, 15335 Waterloo Rd. Plesalcem bo igral Frank Barbič's-Zalokars orkester. Vstopnina je samo 65c. Pričakujemo velike deležbe. Vsi dobrodošli!

Frank Barbič, predsednik.

Ali bo Italija mogla ostati ekonomsko v ameriškem bloku?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ški stroji ter ameriška živila Italijo postavijo na noge — kaj potem, ko ji bo rečeno, da naj si odslej sama pomaga po zakonih mednarodne trgovine v normalnost. Tako bi njena lira spet postala solventna in bi imela kupno moč po svoji valutni ceni v vseh deželah po svetu.

A do tega ima Italija še daleč. In po mnenju omenjenega Thomasa F. Reynoldsa lahko pride v stanje, ko ji bo hara-kiri ekonomski izhod. To bi pomenilo njen popoln ekonomski polom. Marshallov-Trumanov načrt, da se je otme pred "komunizmom", bi bil izjalovljen.

Gospodarske vezi z vzhodom najbolj zanesljive

Italija je bila zelo na dobičkih v trgovanju s predvojno Jugoslavijo. Prodajala ji je več kot je kupovala od nje. Torej je imela prebitke. Jugoslavija ji je pošiljala les pocieni. Več velikih lesnih predelovalnic v Jugoslaviji je lastoval italijanski kapital, in pa nekaj rudnikov.

Veliko premoga je Italija v prošlosti uvažala iz Anglije. Od tam ga sedaj več ne dobi, ker ga celo Angliji manjka, torej se je obrnila na Zed. države. Te ji računajo od 21 do 23 dolarjev za tono. Ker Italija dolarjev nima zadosti, dobiva ta premog veččinoma na upanje. Ampak tako ne bo zmerom.

Lani je poljska republika sklenila z Italijo trgovsko pogodbo, ki med drugim določa, da Poljska pošlje Italiji v letu 1948 že 750,000 premoga, leto pozneje in potem pa vsako leto do poteka pogodbe 1,500,000 ton. Toda poslala ga ji je lani in letos le 250,000 ton, ker se je italijanska vlada obnašala, kot da ji ni nič za to pogodbo, češ, da bo imela več koristi ako se pridruži Marshallovemu planu.

In pomislite, Italija bi Poljski plačevala samo po 10 dolarjev za tono enakovrednega premoga, kateri jo stane v Zed. državah več kot še enkrat toliko! Prav tako je Italija pustila v nemar pogajanja za sklenitev nove trgovske pogodbe z Jugoslavijo, kar najbolj škoduje ITALIJI in pa Svobodnemu tržaškemu ozemlju. Rek, ki pravi, da kogar hočejo bogovi pogubiti, je za Italijo stoodstotno resničen.

CHEER THE SICK

SEND Flowers

Na tisoče političnih jetnikov v francoskih jetnišnicah

Iz Pariza poročajo, da je v tamkajšnjih zaporih še vedno od 70 do 80 tisoč političnih jetnikov, ki so po raznih francoskih ječah od časa osvoboditve, namreč več kot tri leta.

Politični jetniki so pomešani kar z navadnimi zločinci, s tatovi in morilci, kajti Francija ni zgradila posebnih ječ za politične kaznjence. V letih 1944 in 1945 je bilo v Franciji aretiranih na tisoče možkih v starosti od 18. do 70. leta. Med temi so bili kolaboratorji in izdajalci ter manjši nepridipravi. Bilo jih je toliko, da ni bilo prostora za vse v zaporih.

Življenje teh jetnikov je seveda dokaj mizerno. Oblečeni so v jetniške obleke, ki so podobne robotnim uniformam brez žepov. Po enkrat na teden se smejo obrniti in kopati. Vstanejo ob 6:30 zjutraj in gredo spat ob 6:30 zvečer. Po 60 jetnikov se mora čisto umivati pri enem vodnjaku.

Za zajtrk dobijo sintetično črbo in dnevni odmerek kruha, ki tehta nekoliko več kot četrt funta. Ob sedmih zjutraj začno delati. Glavna hrana, ki se servira ob 11. predpoldne, sestoji iz juhe in zelja. Enkrat na teden dobijo meseno pašto, krompir dvakrat na teden. Potem sledi polurni "sprehod" po dvorišču jetnišnice v krogih po en mož za drugim.

Delo se konča ob 4. popoldne. Jetniki kajpak skrbijo za svoje celice, da so prilično snažne, ob prostem času pa izdelujejo razne predmete: pohištvo, kovrte in ženske torbice. Za to delo jim industrijalci plačajo 100 frankov (85c) na mesec. Država vzame polovico tega, četrt gre jetnikovi družini, ostali četrt pa ostane jetniku, da ga potroši v navadno neobstoječi kantini.

Delo je obvezno ali prisilno, in sleherni jetnik rajši dela nego postava po cele dneve v brezdelju. Na svojem delu mora ostati vsak, razen zelo starih in nesposobnih. Ob nedeljah je nekoliko drugače. Dopoldne gredo

lahko v kapelo ali pa vzamejo svojo tedensko pršno kopel in se obrijejo. Popoldne pa morajo spet na delo — ne da bi delali, morajo pa ostati vsak na svojem mestu kot žebli.

Med sprehodom po dvorišču se jetniki smejo pogovarjati, ampak le po dva skupaj. To je edini razgovor, ki je dovoljen vsak teden po enkrat. Dvakrat v mesecu sme po eden sorodnikov obiskati jetnika. In enkrat na mesec ima pravico, da sme gledati sliko svojih domačih, ampak le deset minut.

Najslabše in najkrutejše je to, da pomešajo politične jetnike z zločinci in izdajalci. Francoske jetnišnice so znane za zelo ogabne, kakor so jetnišnice

brez mala povsod, kajti "vzor-nih" jetnišnic je zelo malo na svetu. Oblasti se navadno pre-kleto malo brigajo za osebe, ki so pahnjene v ječe, pa če so krive ali nedolžne. (Vir: Larry Rue, poročevalec čikaške Tribune v Parizu.)

SLOVANI "IGNORIRANI"

Poročne svečanosti angleške Elizabete bodo opisovane v radiu v sedmih jezikih, namreč v angleščini, francoščini, nizozemščini, v norveškem, danskem, italijanskem in grškem jeziku.

Vsi slovanski jeziki so izpušeni, ker bi v slovanskih deželah takih sporedov menda nihče ne poslušal.

Sočivje ima velike vrednote

Sočivje ima velike kalorijske, vitaminske vrednote, ki so potrebne k vsakdanjim obedom.

Commonwealth Edison družba ima o tem posebne učne te-

2774 No. Kenmore Ave. (levo) in Pat Hunter, 1664 Farwell Ave. Pred sabo imata nekaj izmed 150 nagrad, ki bodo oddane v kontestu v vrednosti \$10,000. Glavna nagrada bo television-radio-fonograf aparat, vreden

čaje v svojih prostorih v downtownu, vhod 140 S. Dearborn St. Posebno važno je, kako naučiti malega Johnnyja in Mary da bi uživala čimveč zeliščne hrane. Ta družba vodi tudi kontest z označbo Fall Salute to Electrical Living". Na sliki sta Clarice Sands,

\$1000 in ELECTRICAL APPLIANCE Awards

In the FALL SALUTE to ELECTRICAL LIVING CONTEST

FIRST PRIZE

CONSOLE TELEVISION-RADIO-
PHONOGRAPH COMBINATION

\$1000.00

150 ELECTRICAL APPLIANCE AWARDS

Easy to Enter . . . Nothing to Buy

FINISH THIS STATEMENT IN 50 WORDS OR LESS:

"I want to live electrically because . . . . ."

Obiščite trgovca, ki prodaja električne naprave in ki je član organizacije Electric Association, še danes! Poizvedite vse o tem velikem kontestu! Lahko do-bite krasne električne aparate! Oglejte si električne aparate razstavljene pri vašem električnem trgovcu in vprašajte za podatke, nato pa povejte zakaj ho-čete živeti z električnimi napravami! Ničesar ni treba kupiti. Vaš trgovec (ime spodaj) vam bo dal zastonj knjižico Contest Guide in zadevno polo.

SOL ELLIS & SONS, Inc.
4606 W. Cermak Road

MEDEN ELECTRIC CO.
1804 W. Cermak Road

GOLDBLATT'S
All Stores

ELECTRIC ASSOCIATION
37 SOUTH WABASH CHICAGO 3, ILLINOIS

Serving the Electrical Industry in Northern Illinois

SIR OSWALD MOSLEY IN ACTION

Great Britain needs no lessons from the United States in curbing the abuse of civil liberties. We did none too well with our Christian Fronters before the war, and the Ku Klux Klan has been a tolerated curse for some seventy years. But we have never had quite the brazen self-avowed fascist movement that appears to be growing in the industrial centers of Britain, and the government's seemingly tolerant view of it is painfully reminiscent of the Social Democrats' attitude in pre-Hitler Germany. Drew Middleton, reporting to the New York Times, writes that "Sir Oswald Mosley and the British League of Ex-Servicemen and Women are arousing considerable anxiety." Street meetings, at which black-shirted men hail Hitler and Mosley and urge violence against the Jews, have become weekly features of the London scene; the slogan "Perish Judah" is scrawled on the walls of London's East End buildings, and the Horst Wessel song is chanted in the streets. Yet J. Chuter Ede, the Home Secretary, has refused to ban fascist meetings even in the Jewish sections of London, where they are bound to be incendiary. And although several fascists have been arrested, he continues to allow the police to demand the names of hecklers in order to turn them over to the fascist chairman under a regulation that clearly calls for reinterpretation or repeal. Just as our own slightly disguised fascists reached the peak of their daring in the depths of the depression, so England's political scum rises to the top in a period of severe strain and frustration. In the long run, a restoration of economic health is what will save the country, but meanwhile it should be obvious to its leaders that self-destruction in the name of civil liberty is not one of the obligations of a democracy.

—The Nation.

A New "Oil Empire" Right Here at Home

While militarist and "statesmen" talk about war, scientists uncover new benefits for mankind. Some examples were revealed this month.

It has long been known that some Western states have vast deposits of "oil shale," which could be used to produce gasoline and oils, but they would cost more than those made from petroleum.

Now "gas" and oils can be made from shale even more cheaply than from petroleum, says Dr. Gustav Egloff, research director of the Universal Oil Products Company.

He points out that the shales contain uranium, the source of atomic energy. Thus it will be possible to mine the shales for the valuable uranium, and get gasoline and oils inexpensively as "by-products."

That will open up a new industrial empire in the West, this scientist declares, and would supply America's oil and gasoline needs for 100 years.

Incidentally, it would make it less likely that American boys would be sent abroad to fight for American oil companies' foreign interests, because we would have plenty of oil at home.

Labor.

WE KEEP ON PAYING

A guy with a silly little mustache started preaching a sermon of hate against the Jews, at the same time telling his fanatical followers that they were a "super" race.

Later, he started out to conquer the world, with the help of the Italians and the Japanese.

The first chapter of what followed was written in blood and sweat and tears. It was the horrible story of mechanized war—conflict that ended with the dropping of atomic bombs.

We're writing the second chapter now, and the first few pages make unpleasant reading. Except for details of the shooting, they're little different from the earlier pages.

Millions of persons throughout the world are suffering from hunger and thousands are actually starving.

There is armed conflict in China, and the Dutch East Indies resemble a powder keg.

Europe is torn apart by ideological conflict. The Russian bloc and the U. S.-Britain bloc are tearing verbally at each other's throats—and sitting on the sidelines are those who say we're heading for another major war.

In our own country the desire for profit and power has led us into a dangerous economic situation. Inflation is here and is becoming worse.

Historians will certainly record the 1940's as an era in which man threatened to destroy himself as a result of his own stupidity.

Isn't it time for our leaders to engage in a bit of that old-fashioned business known as soul-searching? Isn't it time for us to demand that the greedy few cease profiteering on the miseries of a sick world?

For years and perhaps generations to come we'll keep on paying for the last war. We'll pay and pay and pay — and we expect to.

But it's too much to ask that we pay with interest and that some be permitted to reap huge profits from the transaction. That's rubbing too much salt into our open wounds!

OUR NEAR TOMORROW

By JACK GREENHILL

When that day comes as come it will,
For truth to blot the book of lies;
And they who lived to hate and kill,
Have joined the realm of swatted flies—
The progeny of greed and pride,
The fruits of lord and monied fame,
And breathe their last in well-earned shame.
For time is set for higher planes,
For better, richer days to come;
With each and all for social gains,
And not an inch for need or slum.
The hour is over-ripe for change,
And calls for every sane intent,
To meet and work the newer range,
Cleansed of profit, greed and rent.
When that day comes as come it must,
When brotherhood will be the rule;
Life's aim will rest on what is just,
And no one be another's tool.

—In Kapustkan Magazine

FAMOUS REMARKS:

Calvin Coolidge: "When there is unemployment, there will be men out of work."

Robert A. Taft: "You can buy meat if you can pay for it." In other words, Keep Cool with Coolidge and Keep Taft with Taft.

THE MARCH OF LABOR

LET THEM EAT—PIGS KNUCKLES

Citizens of the United States of America—the nation that could spend \$2 billion to develop the atom bomb—are now being "encouraged" to use meat by-products which, according to Charles Luckman, of Truman's Citizens Food Committee, are "in plentiful supply."

Also included in the list animal food that patriots will eat are sweetbreads, hearts, pigs feet, tripe, oxtails and tongue.

We always knew we were living in a wonderful country, but it remains for the American executive of a British soap firm to put us wise to the fact that this nation is the home of physiological freaks.

Since when do we raise animals that are wholly composed of insides and extremities? What has become of the breasts' ribs and loins and shoulders and hams?

One wonders how many insults of this kind the American people will tolerate before they unite in a mighty protest and take action that will bring them plenty of the good things of life.

The people to whom Luckman was speaking are the same men and women who, during the recent war were lauded as the backbone or freedom. They are the same people who made military victory possible by providing abundantly for war. But now — for some reason that should be explained—they are unable to provide a good life for themselves.

If Americans don't eat the best part of the animals, who will? Is porthouse the price that must be paid to hungry human beings to keep them from joining up with Stalin? If so, what will American workers do when it again happens that a demagogue promises them a good life, tells them there is nothing to fear but fear itself and asks them to deliver themselves into his hands?

Scraps and husks aren't the kind of fare upon which respect for democracy can be nourished.—Reading Labor Advocate.

N. A. M. Boasts About Big Propaganda Fund

The official organ of the National Association of Manufacturers announces that the N.A.M. has already raised \$1,955,906 for its propaganda fund. The goal is \$3,000,000 and the N.A.M. expresses great confidence it will have that immense sum to spend in selling its ideas to the public and in influencing the coming presidential campaign.

In order to encourage contributions from business men, the "NAM News" prints a series of graphs prepared by its "public relations department" claiming its propaganda is gradually changing public opinion concerning the organization which has such an extraordinary record of corrupt and misleading activities.

As far back as the Wilson administration the N.A.M. was investigated by House and Senate committees and it was found its lobby fought all progressive legislation and went so far as to bribe members of Congress.

After those reports were made public, the N.A.M. went under cover. But it is out in the open again boasting it has millions to spend on propaganda.—Labor.

Americans Go Into Debt at Fast Rate

Installment Buyers Owed More Than \$11 Billions in July Report Reveals

More and more Americans are going into debt—for necessities as well as luxuries. Total consumer credit outstanding in July ballooned to \$11 billion it is revealed by the Federal Reserve Board. This tremendous figure was reached despite the fact that there have been rather stiff curbs on credit buying. They will be removed on November 1, when buying on time is expected to take an unprecedented jump.

Despite restrictions, Americans in July owned nearly a billion dollars on automobiles purchased on installment. More than a billion was owing on refrigerators, washing machines and furniture.

"Around hunger and love is centered the whole industry of mankind."—Buddha.

"Eat Less Extravagantly"

(Senator Robert Taft, Sept. 13, 1947)

Dear Senator Taft: Last year 70 per cent of all U. S. families made less than \$3,100.

Forty per cent made less than \$2,000.

According to the University of California's Heller Committee, a family of four needs \$73 a week to live decently and healthfully. Average family income is now \$49 a week.

Could you eat extravagantly on this?

—The Advance

Met in the Curriculum Mother: "What did mama's little boy learn at school today?" Sonny: "I learned two tellers not to call me 'mama's little baby.'"

Productivity of Rail Clerks up 200% In 25 Years

In propaganda issued to the public and in testimony given at the recent wage arbitration hearings in Chicago, railroads have tried to belittle the growing productivity of rail workers.

However, one of their own publications — the "Illinois Central Magazine" — carried a little news item in its August issue which told an entirely different story.

The item was buried under an inconspicuous one-line head. It quoted O. F. Kempf, chief yard clerk of the East St. Louis Terminal and as such a supervisory officer, as declaring:

"Improvements in methods have brought about increased efficiency to the extent that 20 clerks during World War II handled from 3,500 to 4,000 cars a day at East St. Louis, compared with about 2,000 cars a day by 30 to 35 clerks 25 years ago."

That works out to between 175 and 200 cars per man now as against between 57 and 66 a quarter century ago. Figure it out yourself, and you will find that this adds up to a productivity increase per employe of more than 200 per cent.

If Women Left Their Jobs, the Result Would be Chaos

What would happen if women suddenly left their jobs? Virtual chaos in many fields, according to Miss Frieda S. Miller, director of the Women's Bureau of the Department of Labor.

In the labor force as a whole, women compose a minority — 29 per cent—but in many fields vital to the economy of the country and the lives of the people, they make up huge majorities, Miss Miller explained.

They constitute 98 per cent of the professional nurses, 90 per cent of the medical-laboratory technicians, 75 per cent of the teachers, 93 per cent of household help, 95 per cent of telephone operators, and 86 per cent of restaurant and hotel workers.

"Without women to draw on, the business life of America would be in particularly pitiable confusion, for women form more than 93 per cent of all secretaries and typists," Miss Miller pointed out.

Many manufacturing industries would likewise be disrupted without women. For example, apparel makers would lose 77 per cent of their working force if women dropped out and textile mills would lose 47 per cent, she said.

In view of the great part played by women workers, Miss Miller appealed for greater public support for "equal pay" and minimum wage programs for women, so as to protect their "working and living standards."

World's Greatest Atom Shelter

Col. Robert "Bertie" McCormick, publisher of the country's most incredible newspaper, is all prepared for atomic war.

An announcement in his Chicago Tribune — self-styled "world's greatest newspaper" — discloses that an atomic bomb-proof shelter has been built under the Tribune Building, presumably to permit Col. Bertie and his staff to get a survivor's look at the Windy City if the atom bombs begin to drop.

"A spacious second basement storage area beneath the Tribune tower — a room massively walled and celled with heavy concrete and steel beams — has been designated the primary atomic shelter and directions are being prepared for every office and department for reaching this place," the Tribune said in semi-military style.

The shelter can accommodate 3,000 persons. The other 2,997,000 citizens of Chicago — a large number of whom vote Democratic despite the Colonel's blustering support of the GOP — will have to shift for themselves.

Big Profits

From 1929 through 1946 — 10 years of depression and seven of prosperity — American manufacturing corporations "retained" \$18 billion of profits, after paying billions in dividends to their stockholders.

That gigantic profit figure was revealed not by "radical" critics, but by the Industrial Conference Board, a business men's organization.

The board said food manufacturers fared best. They "retained" profits of \$2.6 billion.

THE WHITE HOUSE MENU—AN UNINTENTIONAL INSULT

No offense was intended, we are sure, when the White House menus for "meatless Tuesday" and eggless Thursday" were published in the paper this week. No, we are convinced that the incident merely reflected the gross ignorance of our nation's policymakers about the living standards of millions of the nation's workers.

Look at this example of "self-denial" in the Truman household:

Tuesday (meatless) the Truman luncheon was: Grapefruit, cheese souffle, buttered peas, grilled tomatoes and chocolate pudding. Dinner consisted of clear chicken soup, broiled salmon steak, scalloped potatoes, string beans, sautéed eggplant, perfection salad and sliced peaches.

Thursday (eggless) the first family set an example for gluttonous laborers by "sacrificing" on a luncheon of corn soup, peppers stuffed with rice and mushrooms, lima beans, glazed carrots and baked apples. The dinner was melon balls, baked ham (without eggs, remember), baked sweet potatoes, asparagus, cauliflower, green salad and coffee mallow.

We believe that the publication of those menus would bring a wave of outraged and resentful protest that would still all future talk about voluntary self-denial—if the working people of America had the self respect that God intended them to have. Certainly few workers, even in the best of times, are able to eat like that. Why, then, should the people whose labor produces all wealth be asked to limit themselves on even the bread that is their basic article of diet?

It seems to us that the Republicans will be losing a golden opportunity if they don't make political capital out of the White House menu. If we were running their campaign we'd try to persuade low-priced restaurants which are patronized by workers to offer the presidential "self-denial" menu to their patrons—at the right price, plus profit, of course. We are confident that there would be very few orders for the "presidential special" and that millions of workers would understand what dupes they must be to take Truman seriously.

We sounded off in this vein to a housewife only today and her answer was startling in its simplicity. "Oh, well," she said calmly, "why get excited about it? People are still going to buy everything they can as long as their money holds out."—Reading Labor Advocate.

It Was a Profitable War

In the war years from 1941 through 1945, the smallest "net profit" made in any year by any of 22 "groups" of corporations was 5.1 per cent, after paying "all taxes."

The profits for the other 21 groups of corporations ran up to 19.5 per cent, netted by the "automobile and equipment" group in 1941.

Those are a few of the thousands of figures in a "Report on Wartime Costs and Profits for Manufacturing Corporations" made public this week by the Federal Trade Commission.

With war profits up to 19.5 per cent, and none lower than 5.1 per cent, "after all taxes," it is clear that Big Business did not share its sacrifice of the boys who did the fighting.

Actually, the report does not reveal the full size of corporations' wartime profits. It admits that.

About 15,000 corporations were asked for figures on their profits in the war years. Only 4,107 corporations, little more than one of each four, furnished profit figures which the commission found "usable." The other three of each four supplied no figures or worthless ones.

This "indicates," the F. T. C. says, "that corporations having less satisfactory profits after payment of income and excess profits taxes reported, while many more profitable companies did not report."—Labor.

'Soaring Prices; Unconscionable Profits'

The Chicago "Herald-American," as everyone knows, is a Hearst publication. It is always against labor unions and 99 per cent of the time its ear is carefully attuned to the wishes of Big Business. However, in a recent issue, the "Herald-American's" financial editor had this to say:

"The facts are that prices are too high and profits are too large. The business man is by no means entirely to blame, but certainly he must share the blame."

"Spokesmen for business promised that if price controls were removed, competition would keep prices in check. The facts were that conditions in this country were such—and economists knew that this was the case—that the force of competition would not and could not prevail for some time."

"The result has been soaring prices and unconscionable profits."

—Labor.

Chicago Circle 26 Hard Time Social

Perfect Circle No. 26—SNPJ is sponsoring a Hardtime Social and Dance this coming Friday evening, October 31, in the lower SNPJ hall, and a cordial invitation is hereby extended to all our friends to attend and enjoy themselves in a most informal manner.

We say this because one of the stipulations concerning this affair is that everyone must wear old, or hardtime clothes. For once, let us try and see who can "outdress" each other, and we think you'll have a lot of fun doing this, too. You'll be fined if you have any sign of finery on you whatever, so don't say we didn't tell you so.

The hall will be decorated in colorful harvest theme, and many of the decorations and novelties are really something to see. Most of these were made by the Circle members, and the decorating of the hall will also be their exclusive job.

There will be plenty to eat, and specialties such as barbecues, hotdogs, cider, do-nuts, taffy apples, etc., will be served. We're dancing to the peppy mu-

sic furnished by the Circle Trio, and during intermissions the Circle juke-box will take over.

Last, but not least, the showing of Perfect Circle activity movies will be featured, some of them taken during the SNPJ National Juvenile Bowling Tournament, the Midwest Field Meets, and the long awaited films of the "Sho Nuff" program.

Brother Michael Vrhovnik, who took all of the films has some very good movies to show, and we are glad to have him with us on this occasion to help make the evening a success.

Tickets are only 30 cents and can be had from any Circle member, or at the door. We sincerely hope to have many of you with us for a rousing good time in the good old SNPJ way.

Perfect Circle No. 26—SNPJ, Ann Sannemann, Director.

Triumph Not in the plaudits of the throng; Not in the crowded street—Not in ourselves is—Triumph or defeat.

The longest distance between two points is the gap between the Taft-Hartley bill and the Declaration of Independence.